

Po stopách prvního letu nad městem Poděbrady

Na snímku je unikátní záběr části Poděbrad (samozřejmě v dnešní podobě), nad kterou Eugen Čihák před 110 roky letěl. Fotografie byla pořízena pomocí dronu, jenž se vznesl do výšky 50 metrů, tedy do podobné výšky jako Čihákovo letadlo. Pro Noviny pro Poděbrady fotografoval Václav Křápek.

Poděbradský milník na cestě ke hvězdám

Odvěká lidská touha shlížet na svět z ptačí perspektivy našla v nejranějších počátcích letectví své místo také v Poděbradech. V neděli 16. července 1911 na labské louce se na svém prvním samostatném veřejném letu vznesl k nebesům druhý český aviatik Eugen Čihák, bratranec proslulého inženýra Jana Kašpara.

Text: Dr. Ladislav Langr
Foto: Národní technické muzeum

Historie je k „těm druhým“ hodně nespravedlivá. Snad každý zná Jurije Gagarina, ale na druhého muže na oběžné dráze Germana Titova si vzpomene už jen znalec. A stejně tak to platí třeba i v případě dobytí Měsíce. Kdo dnes ví, že po legendárním Neilu Armstrongovi jako druhý pozemšťan v historii na měsíční povrch vystoupil Buzz Aldrin? Přitom ti druzí to mají úplně stejně těžké jako ti první,

jen ta světská sláva prochází kolem nich. Ale přesto nic to nezmění na skutečnosti, že historie letectví se právě před 110 lety psala v Poděbradech.

Klukovské snění

Už první dětské hry a malé lumpárny prováděl Jan Kašpara v Pardubicích společně se svým o dva roky mladším bratrancem Eugenem Čihákem (na společné fotografii již v dospělosti je Eugen Čihák vlevo). Ale jak kluci dospívali, oba stále víc fascinoval slavný francouzský vzduchoplavec Luis Blériot. A třebaže cesta Jana

Kašpara vedla na vysokou technickou školu a později do německé továrny na výbušné motory, jejich osudy se v roce 1909 opět protuly v mladoboleslavské automobilce Laurin a Klement. Tady brzy dali společně výpověď a vrátili se domů do Pardubic, aby se plně věnovali létání. Oba bratrance měli výhodu, že pocházeli z movitých rodin, a tak jejich touha létat nebyla tolik limitována penězi. Ale protože hlavní postavou tohoto příběhu je Eugen Čihák, podíváme se především na jeho životní příběh, a hlavně pak na poděbradský let.

Společné začátky

Eugen Čihák se narodil v Chorvatsku, kde jeho tatínek František pracoval jako stavitel železnic a mostů. S neskutečným štěstím však vyhrál v turecké loterii pohádkový obnos 300 tisíc zlatých, opustil státní službu a se sedmiletým Eugenem a s jeho pěti sourozenci se vrátil do Čech k příbuzným do Pardubic. Mladý chlapec uměl německy, chorvatsky a maďarsky, jen s češtinou byla potíž. Rozhodně nepatřil k premiantům, nemluvě o opakovaně snížené známce z mravů. Odmala tihnul k motorům, už v 19 letech si udělal řídicí průkaz na automobil. Ale mnohem víc ho lákala technická novinka – letadla. S bratrancem se zajeli podívat do Vídně na veřejný let Luise Blériota v roce 1909, a protože si mysleli, že už všechno vědí, začali z dřeva, plátna a drátů stavět vlastní letadlo. Zpočátku všechno financoval prostřednictvím svého otce mladší Eugen. První společné letadlo postavili v roce 1910 a nazvali ho „Kašpara systém Kašpara“, ale aeroplán přes veškeré úsilí nevlétl, jenom nemotorně

popojížděl na zemi. Zpočátku, aby neutřžili ostudu, s ním jezdili po pardubickém cvičišti jen za jasných nocí. Otec Jana Kašpara nakonec zaplatil silnější motor a kvalitní vrtuli. Přesto se jim vydařily jen krátké skoky. Při jednom z dalších pokusů se letadlo vzneslo, ale krátce nato se rozbilo o strom. Nicméně otec Kašpara sáhl hodně hluboko do peněženky a zhruba za 18 tisíc korun synovi koupil v Paříži Blériotovo letadlo. Jenže Jan svého mladšího bratrance nerad pouštěl k řízení. Už v té době začínaly mezi budoucími aviatiky drobné rozepře. Zatím to řešili většinou nadávkami, nebo onikáním, ale názorové rozdíly narůstaly. Kašpara byl posedlý myšlenkou na létání, kdežto Čihák toužil stavět vlastní česká letadla. A tak se oba mladí muži rozešli a letadlo logicky zůstalo Kašparovi.

Nový tandem s bratrem

Eugen se v polovině roku 1910 spojil se starším bratrem Hugem a začal pracovat na letadlu vlastní konstrukce. Dá se říct, že Hugo

byl hlavní konstruktér a Eugen se věnoval motorům a hlavně letadla zalétával. Z jejich konstrukční dílny vzešlo letadlo značky Rapid, které nevěřejně poprvé vzletlo v Pardubicích v dubnu 1911. Pokus byl úspěšný a Čihák si po úspěšném květnovém dálkovém letu Jana Kašpara na Blériotu z Pardubic do Prahy naplánoval šňůru leteckých vystoupení na svém vlastním prototypu po českých městech. První zastávkou měly být Poděbrady.

Poprvé v Poděbradech

Volba na nové lázně padla zřejmě s ohledem na značnou popularitu, které se Poděbrady hned od počátku prvních lázeňských sezón těšily, a v neposlední řadě tam asi byla i mlhavá naděje, že by se třeba právě velkorysý poděbradský kníže Hohenlohe mohl stát tak potřebným mecenášem jeho aviatických pokusů.

Pokračování na straně 5

Editorial

Milé čtenářky, milí čtenáři, v červnovém čísle mělo více článků společné téma „voda“, nyní pro změnu dáme aspoň na chvíli vale zemské přitažlivosti a podíváme se na svět z perspektivy Čihákova letadla. Povznášející pocit... Kdo byl aviatik Eugen Čihák, díky kterému mohli lidé před 110 lety

v Poděbradech poprvé vidět na vlastní oči letadlo mířící do oblak? To se dozvíte v dnešním vydání spolu s mnoha dalšími zajímavostmi o odvětvé touze lidí vyrovnat se opeřencům. Dále vás seznámíme s tím, kdo fotografii na titulní stranu pomocí dronu pořídil – oblíbeným poděbradským fotografem Václavem Křápekem, vezmeme vás na návštěvu do zoologické zahrady v Chlebech a dokonce si můžete

zasoutěžit o vstupenky do této nedaleké zoo. Historička Jana Hrabětová připravila článek o lidové architektuře ve Velkých Poděbradech. Těšíte se na Poděbradské swingování? A víte, že na něm vystoupí zpěvák Dan Bárta? Pokud ne, podívejte se na přílohu věnovanou kultuře. O házené, poměrně mladém sportu v našem městě s báječnými trenéry a jejich svěřenci, se dočtete zase na poslední straně.

Musíme se zmínit o jedné skutečnosti, kterou jsme se dozvěděli během rozvážení minulých novin do prodejen. Občas se prý stane, že si někteří zákazníci koupí Noviny pro Poděbrady v druhé polovině měsíce, v domněnku, že to je nové číslo, doma pak zjistí, že už toto vydání mají. Na rozdíl od Poděbradských novin, které v našem městě mnoho let vycházely a které byly čtrnáctideník, Noviny

pro Poděbrady jsou měsíčník, vycházejí vždy první čtvrtky v měsíci. Pro názornost uvádíme, kdy další NPP vyjdou: 5. 8., 2. 9., 7. 10., 4. 11. a 2. 12. 2021. Jelikož víme, jak moc se na ně těšíte, snažíme se je rozvézt ještě o chlup – jeden dva dny – dříve. Mokrát Vám děkujeme za přízeň.

Redakce Novin pro Poděbrady

SOUTĚŽ

o vstupenky do Zoo Chleby

VYHRÁLI JSME V SOUBOJI NA OSTŘÍ LŽIČKY

Polabské mlékárny zaznamenaly v letošním ročníku soutěže o **Mlékárenský výrobek roku** rekordní úspěch. Šest výrobků **MILKO** získalo celkem **9 diplomů**.

BIO Matylida sýrové tyčky = **finalista** v kategorii Pařené sýry a Novinka roku.

MILKO Řecký jogurt karamel 0 % tuku se **stal finalistou** ve stejné kategorii.

TYČKU JSME NASTAVILI VYSOKO

MILKO Uzené sýrové tyčky se dostaly v kategorii Sýrů na gril a pánev až do finále.

JÓÓÓ... GURT! VÍTĚZSTVÍ MÁME V KELÍMKU!

Hustý! Nejlepší jogurt v ČR je z Poděbrad – náš MILKO BIO Řecký jogurt bílý s 5 % tuku.

DIP DIP HURÁ!

MILKO Dip ke grilování paprika a jalapeños se stal **absolutním vítězem** v kategorii Novinka roku 2021 a **finalistou** v kategorii Zakysané mléčné speciality.

SLÍZLI JSME SMETANU... ZAKYSANOU!

MILKO Dip ke grilování s česnekem a bylinkami (zakysaná smetana) je **vítězem** kategorie Zakysané mléčné speciality.

O SOUTĚŽI

V květnu se uskutečnil již 18. ročník soutěže o Mlékárenský výrobek roku. Tentokrát se do boje zapojilo 19 mlékáren s celkem 73 výrobky, z nichž se 54 utkalo rovněž o titul Novinka roku. Hodnocení probíhalo v Ústavu mléka, tuků a kosmetiky na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Soutěžní výrobky posuzovalo 15 nezávislých porotců z Výzkumného ústavu mlékárenského, VŠCHT Praha, Mendlovy univerzity Brno, Jihočeské univerzity, Potravinářské komory České republiky a Českomoravského svazu mlékárenského.

MILKO.CZ

KRÁTCE Z MĚSTA

Text a foto: Lukáš Hladký

Plynulejší průjezd ulicí Na Vinici?

Zásadní dopravní úprava se chystá v ulici Na Vinici. Od Husovy ulice až téměř k Labi by nově mělo být dopravním značením povoleno pouze stání na nezbytně nutnou dobu, dosud mohla auta parkovat alespoň na jedné straně. Změna má umožnit plynulý průjezd vozidel v obou směrech, jelikož je komunikace využívána jako příjezdová cesta k zimnímu stadionu nebo městské sportovní hale a projíždí jí i autobusy. Zároveň má dojít také k úpravě parkování v ulici Na Vinici podél cyklostezky, kde má zůstat k dispozici 24 míst.

Chytrý způsob parkování

O počtu volných parkovacích míst pod zámek budou lidé vědět dopředu. Na hlavních příjezdech do centra města se mají objevit informativní značky ukazující aktuální naplněnost parkoviště, informace bude dostupná i na webu. Při nedostatku míst tak řidiči budou vědět, že by mohlo být jednodušší odstavit vozidlo raději ještě před městem, například u Jezera. Do budoucna by se k novému systému mělo připojit i parkoviště u sportovní haly. Z rozpočtu bylo na investici vyhrazeno 850 tisíc, součástí bude i nalezení dalších způsobů placení poplatků za parkování.

Škola se dočká nového topení

Stav topení na ZŠ T. G. Masaryka je již delší dobu kritický, jeho opravu se v loňském roce ale zahájit nepodařilo. Dlouho očekávaná rekonstrukce koneč-

ně začala letos v červnu, v učebnách a jídelně má být vše hotové do 7. září. Vyměněny budou všechny radiátory a topné registry, čímž bude možné snížit teplotu topné vody a zvýšit celkovou účinnost topení. Vyměněny budou také vnitřní rozvody vytápění a tři plynové kotle nahradí dva kondenzační. Nová bude i vzduchotechnika ve školní jídelně. Rekonstrukci zajistí společnost TZB Kladno, včetně DPH vyjde na 11,3 milionu korun. V okolí školy bude během prázdnin také opraveno venkovní schodiště u hřiště, plotová zídka kolem hřiště a u jídelny vyrosté plot.

Další dvě ulice s novým povrchem

Poté, co se ulice Československé armády dočkala nového povrchu v celé délce, podařilo se zásadním způsobem opravit i další dvě nedaleké ulice, kde stejná firma pracovala na vodovodním a kanalizačním řádu. Táborského a Minidova ulice mají nový povrch v celé své délce a šířce, navíc byla v místech, kde dosud chyběla, položena nová obruba komunikace ze žulových kostek. Opraven byl také roh Palackého a Minidovy ulice. Všechny tyto práce vyšly na zhruba 420 tisíc korun.

Dopravní uzavírky

Dvořákova ulice je od poloviny června uzavřena z důvodu plánované opravy vodovodního řádu. Komunikace má být opět průjezdná od pondělí 19. července. Od 12. července

do 20. srpna má být uzavřena ulice Skladištní kvůli výměně plynovodu včetně přípojek, ulice Stavební zůstane přístupná přes železniční přejezd. A jedno omezení také pro chodce a cyklisty – od července má být na jeden rok z důvodu prací na domu č.p. 29 (naproti prádelně) uzavřen chodník včetně cyklostezky ve Fügnerově ulici.

Nové workoutové hřiště

Na Ostende slouží sportovcům už druhé workoutové hřiště. Firma Clean4you vedle toho původního umístila další, na kterém se na umělém polyuretanovém vodopropustném povrchu o rozměrech cca 6 x 9 metrů nachází šest cvičebních prvků na různé pohybové aktivity. Za hřiště bylo zapláceno bez pár drobných 400 tisíc korun.

Přístaviště řeší ÚOHS

Ředitelství vodních cest mělo touto dobou již pilně pracovat na výstavbě minimálně jednoho ze dvou nových poděbradských přístavišť. To menší u Restaurace v Pivovaře, které bude sloužit osobní lodní dopravě, se již vyrábí – v dílně nyní vzniká můstek. Vlastní stavba ale ještě zahájena nebyla, jelikož neúspěšný dodavatel, OHL ŽS, výběrové řízení napadl u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – vítězná firma nabídla částku o více než 11 milionů korun bez DPH nižší. Aktuálně se počítá s tím, že toto přístaviště bude hotové letos v listopadu, molo pro malá plavidla by se mělo stavět od letošního září do jara 2022.

Prodejna Selský rozum se vrací

Bezobalová prodejna s širokým sortimentem kvalitních potravin, alternativního zboží (bezlepkové, veganské), bylin, koření, čajů, eko drogerie a přírodní kosmetiky, která dříve sídlila v Husově ulici (v nákupním pivovarském dvoře), bude 7. 7. 2021 znovuotevřena na nové poděbradské adrese Revoluční 462. Otevírací doba je Po 13–16, Út až Čt 9–16, Pá 9–19 a So 8–11. Smyslem bezobalové prodejny je „život bez odpadů“ – zákazník si zakoupené zboží odnese domů ve vlastních obalech, například sklenicích, dózách, látkových pytlíkách apod.

INVESTICE

Okolí zimáku dostane novou tvář

Zimní stadion je v provozu, přilehlé šatny jsou až na nějaké chybějící vybavení také skoro hotové. V okolí ale ještě vše dokončené rozhodně není, stavební stroje se brzy opět zakousnou do země. Okolo zimního stadionu vyrosté nová silnice.

Text: Lukáš Hladký

Stavební úpravy se budou týkat především míst před novými šatnami a u severní strany stadionu. Od příjezdu z ulice Na Vinici až k severovýchodnímu rohu budovy bude v délce 204 metrů položen nový betono-

Z MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

Text a foto: Lukáš Hladký

V Kluku postaví vodovod a kanalizaci

Ulice Vrbová a Heřmánková stále čekají na to, až ulice osvítlí veřejné osvětlení a až panely, bahno a štěrk nahradí asfalt. Ulice Vrbová se ale nyní dočká alespoň toho, co místním chybí nejvíce. V části ulice, kde toto zařízení zatím chybí, bude dostavěn vodovod o délce 156,4 metru a splašková kanalizace v délce 105 metrů. Zakázku získala společnost Výstavba sítí Kolín, cena přesahuje částku 1,6 milionu korun s DPH.

Přední Lhota třídí odpad

V místní části Přední Lhota bude třetí stanoviště na tříděný odpad, zatím je možné plast, papír či sklo odnášet pouze ke spolkovému domu nebo dětskému hřišti. Od druhé poloviny měsíce června se pracuje na rozšíření zpevněné plochy u zastávky „Hájovna“ na rohu ulic Průběžná a K Oboře. Po dokončení těchto úprav tu budou umístěny mobilní kontejnery na tříděný odpad. Za stavební práce město zaplatí asi 116 tisíc Kč.

Uzavírky v Mírové

Z důvodu plánované výměny plynovodu v celé ulici Mírová na Žižkově je už několik týdnů provoz v lokalitě zásadně omezen. Zatímco výkopové práce v části od Prokopovy ulice po ulici Za Nádražím jsou už hotové, ve zbylé části, kde se s pracemi začalo 23. června, budou stroje ještě po celý červenec. Stavební firma má dle smlouvy uvést celou ulici do původní podoby, město je ale ochotno využít rozkopané silnice a přispět z rozpočtu na položení nového asfaltového povrchu na širší části komunikace.

Inzerce

FIREMNÍ PRODEJNA
PŘÍMO Z VÝROBY
MALOOBCHOD - VELKOOBCHOD
„Oplatky od Zlatky“ ... vedle léčebny Dr. Filipa
VELKÝ VÝBĚR
• lázeňské oplatky, trojhránky
• vlastních 48 výrobků
• 200 dalších od výrobců z ČR
• krajové speciality !!!
(Miletinské Modlitbičky, Hořické trubíčky, atd.)
• DIA výrobky, se Stevií i BEZLEPKOVÉ
• likér Poděbrady
(42 bylin, 35%, 2 velikosti)
www.OPLATKY-TRUBICKY.cz
KULIČKOVÁ ZMRZLINA
BEZLEPKOVÁ - BEZLAKTÓZOVÁ

KeveX
ÚKLIDOVÉ SLUŽBY SPRÁVA BUDOV
• DOMY / BYTOVÉ DOMY / KOMERČNÍ OBJEKTY / ŠKOLY / KANCELÁŘE / ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ
• ÚKLIDY - PRAVIDELNÉ / JEDNORÁZOVÉ / GENERÁLNÍ / ÚDRŽBY BUDOV (OPRAVY, REKONSTRUKCE)
602 657 084
kevex@kevex.cz

vý povrch ze šedé zámkové dlažby. Komunikace v těchto místech budou obousměrné o dvou jízdních pružích. Vznikne zde 23 parkovacích míst včetně dvou pro osoby tělesné postižené, 16 šikmých na západní straně, 7 kolmých na severní. Komunikace bude od ulice Kerhartových oddělena železobetonovými palisádami. Součástí prací je také zajištění pohodlnější přístupnosti oblasti autobusy. V jižní části areálu bude betonová dlažba z důvodu většího namáhání zesílena a kvůli bezpečnému vjezdu autobusů dojde k rozšíření krajnice. Dále vznikne prostor pro odstavení na nezbytně nutnou dobu, typicky pro období hokejového utkání. V severovýchodním rohu vznikne další obratiště přístupné

po komunikaci z panelů vedoucí východně za stadionem. Samotný roh bude od nové silnice oddělen železobetonovou opěrnou stěnou, která vyrovná dvoumetrový výškový rozdíl terénů. V rámci projektu bude demontováno 6 sloupů veřejného osvětlení, které nahradí 6 nových stožárů a svítidel. Oba vstupy na stadion budou monitorovat kamery. Zasazeno bude několik javorů, opraví se chodníky. Na začátku června bylo rozhodnuto, že zakázku díky nejvýhodnější nabídce získala stavební společnost HALKO, dle smlouvy mají celkové náklady mírně překročit částku 9 milionů korun. Stavba má být zahájena v červenci a trvat má až do konce letošního roku.

Kruhový objezd postaví až za rok

Řada zpoždění v prvním kvartálu roku 2021 způsobila, že nový kruhový objezd u Přední Lhoty letos nevznikne. Podle tiskové mluvčí Krajské správy a údržby silnic Petry Kučerové letos na podzim proběhne jen kácení stromů nebo přeložky inženýrských sítí. Vlastní stavba pak začne na jaře 2022. „Předpokládáme, že bude trvat asi tři měsíce, to znamená, s ohledem na počasí, že by měla být hotová nejdříve v červnu 2022.“ A proč se nemůže stavět už letos v druhé polovině roku? „Kdybychom začali na podzim, hrozí, že by křižovatka zůstala přes zimu rozkopaná,“ dodává Kučerová.

V Revoluční měří rychlost

V polovině června byl v Revoluční ulici na Žižkově umístěn ukazatel rychlosti. Nachází se mezi ulicemi Karla Hampla a Táboritká. Zařízení včetně sloupu a instalace dodala firma JD Rozhlasy za 86 400. Radar dokáže změřit rychlost s přesností +/- 0,1 km/h. Jas vysoce svítivých LED diod je v noci automaticky snižen, aby nerušil obyvatele okolních nemovitostí. Původně bylo požadováno umístění tohoto zařízení na vjezdu od Pátku, město ale nedisponuje vhodným pozemkem s přívodem elektřiny.

Oprava cyklostezky finišuje

Vážně poničenou cyklostezku v Polabci nedaleko ulice Růžová u jezdeckého areálu se již téměř podařilo opravit. V délce 71,5 m a šířce 2,5 m bude ve výsledku nový asfaltobetonový kryt včetně všech konstrukčních vrstev a nové budou i betonové obrubníky. Opravu, kterou zajišťuje společnost REC a za kterou město zaplatí bezmála 450 tisíc Kč, by se mělo podařit celou dokončit nejdříve do poloviny července.

Rekonstrukce hasičárny se prodraží

Výstavba zasedací místnosti a druhé garáže, přístavba sociální-

ho zázemí a nová střecha, to jsou ve zkratce novinky, které mají vzniknout v objektu hasičské zbrojnice v Polabci. Stavba, kterou od dubna zajišťuje Daniel Šperk, ale bude mnohem dražší, než se původně očekávalo. Důvodem je neaktuální projektová dokumentace z roku 2009, která byla v roce 2018 pouze aktualizována a nyní se jeví jako nedostatečná. Stavba má problémy statického i obecného charakteru, které nebyly odhaleny sondami. Při stavbě byly nalezeny mimo jiné neúnosné skladby podlah a místy chyběly základy. Cena tak stoupne z původních 5,4 milionu korun na 7,1 milionu korun, zhotovitel také získal na rekonstrukci další dva měsíce, hotovo tak má být letos do 14. prosince.

Nález kostry v garáži

Text a foto: Milan Čejka

Při rekonstrukci a úpravách garáže rodinného domku v Kluku došlo k zajímavému archeologickému nález. Zhruba v hloubce jednoho a půl metru byly nalezeny staré kosterní pozůstatky. Podle názoru antropologa, stavu chrupu a tvaru páneve se soudí, že se jedná o kostru poměrně vysokého štíhlého muže ve stáří 45 až 50 let. „Na přesnější datování se bude muset nějakou dobu počkat, nalezené pozůstatky budou podrobeny přírodovědným výzkumným metodám, zejména radiokarbonovému datování. Hrob totiž neobsahoval žádné milodary ani jiné předměty. A zajímavé bylo samotné uložení nebožtíka. Ležel totiž hlavou směrem na jih a na levém boku. Přitom pravou ruku měl pod sebou a levou za zády. Nejednalo se tedy o klasické pietní uložení,“ vysvětlil vedoucí výzkumu, archeolog poděbradského Polabského muzea Andrej Lamprecht. O dalších poznátcích budeme čtenáře NPP v budoucnu informovat.

Z REDAKČNÍ POŠTY

Socha Jiřího při západu slunce

Pan Luděk Ploháček z Prahy nám do redakce zaslal fotografii sochy krále Jiřího z Poděbrad. Pořídil ji 31. 5. 2021 z okna penzionu Královské lázně na Jiřího náměstí přibližně v půl deváté večer, když ji krásně osvětlovalo zapadající slunce.

Děkujeme.

Poděbrady mám moc rád...

...a žiji zde již dlouho. Ale v poslední době mně dost vadí, jak spousta prací pro město je prováděna nekvalitně a zřejmě nikomu z odpovědných pracovníků to nevádí. Jako příklad uvádím sekání trávy a péči o chodníky ve svém okolí. Jak to po provedené práci vypadá, ukazují přiložené fotografie. Ani po dvojí žádosti o dodatečné opravy a jejich příslibu k nim nedošlo. Tento stav není jen v mém okolí, ale i v jiných částech Poděbrad. Tak co s tím? Budou obyvatelé doplácet na dobrou úpravu lázeňského parku a sami žít v neupravených ulicích, nebo je naděje na zlepšení? Jak se k tomu město postaví? Doufám, že nedostanu přednášku, že je vše v nejlepším pořádku a já mám jen zatrpklý pohled na věc.

M. Sluka, Poděbrady

U příspěvků v rubrice „Z redakční pošty“ redakce NPP nezodpovídá za jejich obsahovou a formální kvalitu a jejich pravdivost. Zveřejněné příspěvky vyjadřují subjektivní názor čtenářů.

ORGANIZACE

Po stopách trpaslíků

Text: Lucie Míčová za tým organizátorů a vedoucích oddílů

V Poděbradech se ve dnech 16.–28. května uskutečnil Pohádkový les 2021. Tento rok byl netradiční. Strašidla zůstala vzhledem ke všem opatřením raději schovaná a děti s rodiči si trasu prošli individuálně. Po cestě od hřiště v Kubových sadech je doprovázeli trpaslíci se zábavnými úkoly. Děkujeme všem, kteří se v cíli na Čábelně vyfotili s „fototrpaslíky“, a těšíme se na příští (snad už klasický) Pohádkový les v Poděbradech. A děkujeme starostovi města Poděbrady, že přijal nad naší akci záštitu. Vaši „tomíci“ z TOM Robinsoni a jiná strašidla z lesa.

Pro zábavu – víte, že

Připravila: Monika Langrová

...o koňských sochách se mnohdy říká, že v sobě ukrývají tajné vzkazy, neboť podle postavení koně poznáme, jak zemřel jeho jezdec:

- 1) pokud má kůň jednu nohu zvednutou a třemi stojí na zemi, jeho jezdec zemřel na zranění z bitvy (např. socha Richarda I. Lví srdce před Westminsterským palácem v Londýně),
- 2) jakmile je kůň vzepjatý a má tedy dvě přední nohy ve vzduchu, jeho jezdec zemřel v bitvě (např. arcivévodá Karel Ludvík Rakousko-Těšínský na náměstí Hrdinů ve Vídni),
- 3) jestliže kůň stojí na dvou nohách (jedna přední, jedna zadní) a zbylé dvě má zvednuté, jezdec byl zavražděn (např. sv. Václav v Praze na Václavském náměstí),
- 4) v případě, že kůň stojí na zemi všema čtyřma nohama, jeho jezdec zemřel přirozenou smrtí (např. Jan Žižka v Praze na Vítkově).

No, když se podíváme „domů“, na Jiřího náměstí, je zřejmé, že každý sochař toto rozdělení nerespektoval. ... Pan Bohuslav Schnirch, přestože jeho jezdec – král Jiří z Poděbrad – zesnul přirozenou smrtí, přisoudil koníkovi dvě nohy zvednuté (přední více a zadní jenom trochu).

Pro zábavu – zkuste uhodnout

...jak dlouho trval převoz dvoutunové jezdecké sochy krále Jiřího z Poděbrad z pražského výstaviště do našeho města

Foto: archiv Polabského muzea

...kolik zlatých sochař Bohuslav Schnirch dostal za svoji mnohaletou práci na soše Jiříka

Správné odpovědi najdete na straně 8.

AUTOPORADNA

4 nejčastější závady aut na dovolené

Co všechno bychom měli na svém autě zkontrolovat, ještě než vyjedeme k moři nebo do hor? To nám poradí servisní expert Louda Auto Pavel Boháč.

Text: Monika Langrová

Jaké závady mohou (nejen) naše auta potrápiti při cestě na dovolenou? „Nejčastějším problémem, který vám odstaví auto, je prasklý klínový řemen,“ reaguje Pavel Boháč, ředitel obchodu a marketingu servisních služeb Louda Auto z Chotáněk v Poděbrad. „Kontrola klínového řemenu před každou delší cestou je nutností, protože zahraniční asistenční služby obvykle nemají tento náhradní díl skladem,“ dodává k tomu. Další příčinou je podle něj uvolnění některé z hadic v motorovém prostoru, třeba u chladicí soustavy. Do třetice je to porucha brzd. „Řada motoristů odjíždí na dovolenou

s brzdovými destičkami na hraně opotřebovaných, a tak například při náročném přejezdu Alp začnou brzdy skřípat a ztrácet účinnost,“ podotýká servisní expert. A za čtvrté zmiňuje nedostatečnou funkci akumulátoru. „Tato zima byla poměrně drsná a řada akumulátorů se dostala na okraj své životnosti. Je nepříjemné, když pak akumulátor definitivně selže zrovna v Chorvatsku nebo v Itálii,“ zdůrazňuje Pavel Boháč.

Každý majitel staršího vozu by proto měl před dovolenou navštívit servis a nechat si auto zkontrolovat. Většina českých servisů tomu vychází vstříc a chystá na červen a červenec speciální letní akce. Třeba v servisech Louda Auto v Poděbradech, Kolíně i Praze vás bude prohlídka auta před dovolenou stát 990 korun bez ohledu na značku a stáří vozu. Tato cena zahrnuje také jeho umytí a vyluxování a navíc kupón v hodnotě

500 korun na koupi originálního příslušenství, kupříkladu střešního boxu. Kontrolu auta před dovolenou můžeme snadno spojit i s cestou do Prahy. Auto necháme v servisu Louda Auto u metra Rajska zahrada hned na kraji Prahy, v centru si vyřídíme, co potřebujeme, a servisní pracovníci nám auto mezitím zkontrolují. Tato nabídka platí pro vozy všech značek a stáří. Více informací o těchto službách je možno najít na www.louda.cz.

PROHLÍDKA VOZU před dovolenou

ZA CENU **990 Kč** s DPH

+ zvýhodnění 500 Kč na nákup originálního příslušenství při nákupu nad 3 000 Kč

Leden
Únor
Březen
Duben
Máje
Červen
Červenec
Říjen
Listopad
Prosinec

Akce platí do 31. 8. 2021. Pouze pro soukromé osoby.

www.louda.cz

VZPOMÍNKA

Dne 19. 7. to bude deset let, co nás navždy opustil tenista, cyklista a vášnivý rybář **Zdeněk Kreuz**.

Vzpomínají manželka, sestra, děti, vnoučata a pravnouče.

Pamatujte si na poděbradskou kamínkářku Taťanu Vodičkovou, kterou jsme Vám představili v březnovém čísle? Právě ona nyní pořádá

Příměstský tábor kamínkování s Tazi v Poděbradech

Na vysvětlenou uvádíme, že jménem „Tazi“ podepisuje své kamínky. Tábory probíhají po celé léto pro děti ve věku 4–14 let od pondělí do pátku v čase 8.00–16.00 v těchto termínech: 5.–9. 7. | 12.–16. 7. | 19.–23. 7. | 26.–30. 7. 2.–6. 8. | 9.–13. 8. | 16.–20. 8. | 23.–27. 8.

Program: malování kamínků (veškeré potřeby jsou zahrnuté v ceně), procházky, schovávání kamínků, tancování, soutěže a hry Obědy, svačinky a pití po celý den zajištěny. Cena 2 800 Kč. Na závěr týdne si každý účastník odnese něco na památku a hlavně spousty vzpomínek, které budou stát za vyprávění. Kontakt: zimanova.tatana@seznam.cz, tel. 774 399 667

ZÁKLADNÍ CENÍK

malý nůž do 10 cm	45 Kč	PILOVÉ KOTOUČE	4 Kč/zub
střední nůž 10-20 cm	60 Kč	čištění kotouče	60 Kč
velký nůž nad 20 cm	80 Kč	NOŽE DO HOBLOVKY	200 Kč
nůžky malé	50 Kč	do 400 mm	350 Kč
nůžky střední	75 Kč	do 700 mm	
nůžky velké	100 Kč	Fezbařské náčiní, truhlářské ruční	80 Kč
nůžky krejčovské, kadeřnické neznámkové	150-200 Kč	VRTÁKY	
nůžky krejčovské, kadeřnické značkové	250-400 Kč	do Ø 7	5 Kč
sekera	100 Kč	do Ø 13	10 Kč
zahradní náčiní (motyka, rýč)	40 Kč	přes Ø 13	13 Kč
nůž do sekačky demontovaný (demontáž nože do sekačky)	80 Kč	HSS	10 Kč
zahradnické nůžky	60 Kč	do Ø 7	15 Kč
	150-200 Kč	do Ø 13	20 Kč
značkové nože (kuchařské, porcovací, Solingen, Fiskars...)	200-350 Kč		
japonské - ručně na kamenech	150-200 Kč	Ostatní dle domluvy	

Broušení nářadí
PODĚBRADY

Jezerní 185, Poděbrady
www.brouseni-naradi-podebrady.webnode.cz
+420 602 291 920
66754496 (nejsem plátcem DPH)

NOVINY **PRO** PODĚBRADY Tiráž

měsíčník • vychází první čtvrtek v měsíci

Vydává: Mgr. Monika Langrová • Korespondenční adresa: Dvořákova 794, 290 01 Poděbrady • IČO: 09337067

- Registrace: MK ČR E 23991
- Telefon: 723 550 281 • E-mail: redakce@novinypropodebrady.cz
- www.novinypropodebrady.cz
- Redakce a stálí spolupracovníci: Mgr. Monika Langrová (vedoucí redakce), Lukáš Hladký, PhDr. Jana Hrabětová, Milan Čejka, MUDr. Roman Kostinek, Ing. Boris Cacara
- Grafická úprava: Tomáš Čivrný
- Inzerce: viz výše uvedené kontakty
- Náklad: 1 400 výtisků
- Tisk: Tiskárna BOFTISK, s. r. o.

Příští číslo vyjde ve čtvrtek 5. 8. 2021

TERMÍNY VYDÁNÍ NOVIN PRO PODĚBRADY V ROCE 2021

č. 9 – 2. 9.
č. 10 – 7. 10.
č. 11 – 4. 11.
č. 12 – 2. 12.

UZÁVĚRKA DODÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ A PODKLADŮ PRO INZERCÍ JE VŽDY K 15. PŘEDCHOZÍHO MĚSÍCE

CENÍK INZERCE | PŘEDCHÁZEJÍCÍ ČÍSLA K PŘEČTENÍ VE FORMÁTU PDF | INFORMACE O MOŽNOSTI PŘEDPLATIT SI 12 ČÍSEL NOVIN PRO PODĚBRADY najdete na www.novinypropodebrady.cz.

**Pokračování článku
o Eugenovi Čihákovi
ze strany 1**

Jenže aviatik nemohl tušit, že právě v této době propukla u kněžny Charicley zhoubná choroba a knížecí rodina měla rázem zcela jiné starosti. Veřejný let byl naplánován na neděli 2. července 1911. Do Poděbrad dorazilo v předvečer produkce vlakem letadlo typu D rozmontované na jednotlivé díly. Vše pak na propůjčený pozemek ing. Hrubého dopravil Čihák vlastním automobilem. Pořadatelem leteckého dne byl místní Sokol a na louku na levém břehu Labe přišly davy diváků. Ceny vstupného, které měly vydělávat na další provoz, nebyly nejmenší. Pohybovaly se od 4 korun do 50 haléřů, prohlídka stroje za 30 haléřů. Pro srovnání, v této době bral nižší úředník přibližně 120 korun měsíčně. Za korunu se daly koupit až čtyři litry piva. Jenže navzdory velkému očekávání se však Čihákovi nepodařil nahodit motor a tak s omluvami slíbil, že za čtrnáct dní pokus zopakuje. A skutečně 16. července kolem 16. hodiny letadlo vystoupalo do výšky asi padesáti metrů a letělo ve směru proudu řeky. Jenže po první levotočivé zatáčce začalo letadlo rychle klesat a Čihák musel už po 4 minutách pro poruchu motoru přistát. Přesto podle dobového tisku většina diváků byla s produkcí spokojená. Čihák si tak odbyl právě v Poděbradech svou první ne příliš vydařenou leteckou premiéru před veřejností, ale toto letadlo už do vzduchu nikdy nevzlétlo. Při požáru pardubického hangáru v noci z 8. na 9. srpna 1911 dva Čihákovy letouny a jeden Kašparův Blériot lehly popelem.

Cesta do oblak báječných mužů na létajících strojích vůbec nebyla jednoduchá, proto vám následně nabídneme ještě desítku zajímavostí.

1. Poprvé ve vzduchu

V listopadu 1783 bratři Montgolfierové vypustili v Paříži horkovzdušný balon nejprve s kohoutem, kachnou a slepicí. Balón uletěl asi 9 kilometrů. První dva vzduchoplavci fyzik Jean Pilatre de Rozier a markýz Francois Laurent d'Arlandes pak vystoupali do vzduchu v pondělí 1. prosince 1783.

2. První motorový let letadlem

Ve čtvrtek 17. prosince 1903 bratři Wrightové si vybrali opuštěnou písčitou pláž Kitty Hawk v Severní Karolíně v USA, kde podle nich byly nejpravděpodobnější větry a na svůj kluzák, se který v uplynulých letech uskutečnili na tři tisíce bezmotorových minutových letů, přidělali nový čtyřválcový motor. Dvouplošník s Orwillem Wrightem na palubě se udržel 12 vteřin ve výšce cca 3 metry nad zemí a uletěl 37 metrů. Bohužel jejich pokus viděli jen čtyři plavčíci a malý kluk z vedlejší vesnice. Nicméně své prvenství veřejně potvrdili o pět let později při bezchybném letu v Paříži.

3. Legenda jménem Blériot

Francouz Louis Blériot (1872–1936) díky svému novému mnohem výkonnějšímu motoru a zcela převratné konstrukci trupu letadla šokoval svět krásným jednoplošníkem Blériot XI, na němž v neděli 25. července 1909 jako první člověk za 37 minut přeletěl (i s nohou v sádře z předcházejících neúspěšných letů) kanál La Manche mezi Calais a Doverem. Získal šek na 1 000 liber od deníku London Daily Mail za přelet kanálu a nehynoucí slávu. V Londýně si jeho letadlo prohlédlo na 120 tisíc diváků a Blériot založil první úspěšnou továrnu na letadla. Vyrobil asi 800 letadel a je považován za otce moderního jednoplošníku.

4. Typy letadel

Jednoplošník je letadlo s jedinou nosnou plochou. Křídla jsou

umístěna buď se spodkem trupu letadla, nebo zhruba v půli trupu, případně na úrovni vršku trupu. Naproti tomu dvouplošník je letadlo se dvěma nosnými plochami (křídly) podobného rozpětí umístěnými nad sebou. Dnes dvouplošník patří již převážně do historie, ojedinele se s ním lze potkat u sportovních, akrobatických nebo ultralehkých letadel.

5. První letadlo nad českou půdou

Za první řízený motorový let u nás se považuje krátký, půlminutový pokus Francouze Louise Gauberta, který se uskutečnil v sobotu 2. ledna 1910 v pražské Chuchli na licenčním stroji bratří Wrightů. V pátek 15. dubna 1910 vzletl nad chuchelské dostihové závodiště rakouský konstruktér a automobilový závodník z mladoboleslavské továrny Laurin a Klement Otto Hieronymus. Ve vzduchu se udržel 2 minuty a 26 vteřin a nalétal zhruba dva kilometry. Už následující den 16. dubna vzletl nad pardubickým cvičištem první Čech Jan Kašpar a v přímé vzdálenosti uletěl rovněž zhruba dva kilometry. Jeho následná první veřejná produkce za honorář 450 korun se pak uskutečnila rovněž v Pardubicích v neděli 19. června před 20 tisíci diváky.

6. První český dálkový přelet

Inženýr Jan Kašpar vstoupil do dějin aviatiky svým legendárním letem z Pardubic do pražské Chuchle. Předtím však ještě vyzkoušel 30. dubna první meziměstský přelet mezi Pardubicemi a Chrudimí a zpět, který trval 24 minut a 23 sekund a uskutečnil ho ve výši 400 metrů. Ještě ten samý večer pozval do kokpitu bratrance Eugena Čiháka a společně absolvovali první let s cestujícími. A pak přišla pozvánka na svatbu Kašparova spolužáka z vysoké školy Ing. Langa. Kašpar se rozhodl, že si do Prahy zaletí. Vzdálenost 121 km překonal za

92 minut ve výšce asi 800 metrů, v 7.45 přistál podle plánu v Chuchli, převlékl se do fraku a spěchal na radnici. Byl to nejdelší let v Rakousku-Uhersku a k úspěchu mu přál sám Blériot. Paradoxem je, že krátce nato v červnu 1911 Jan Kašpar neuspěl ve Vídni při úřední pilotní zkoušce konané podle mezinárodních pravidel.

7. Technická data prvního letadla

Jednoplošník Blériot XI, se kterým Jan Kašpar absolvoval legendární let, je dnes k vidění v Národním technickém muzeu v Praze. Letadlo má částečně potažený příhradový trup, lankové vyztužení, řízení lankovými převody a příčné řízení bez křidélek pomocí zkrucování křidel. Rozpětí je 8,7 metrů, délka 7,9 metrů a nosná plocha 17,6 m². Hmotnost letadla činí 210 kg a za příznivých podmínek mohlo dosáhnout rychlosti až 100 kilometrů v hodině.

8. Kuriozity z letecké kroniky

První lety ve vzduchu byly hodně dobrodružné, místo kombinézy měl pilot hodně tlustý svetr a Jan Kašpar k tomu přišel s novinkou – s obrácenou kšiltovkou, aby mu ji nebral vítr, což se brzy stalo módou. Počáteční problém Kašparova létání byl, že neuměl zatáčet, protože se bál, že tím vychýlí letadlo. V nadsázce pak říkal, že ho zatáčet naučily až krávy, když se objevily na přistávací ploše. Tehdy v nouzi nejvyšší zatáhl pilot za řídicí páku, tím naklonil letadlo a poprvé se ve vzduchu otočil. Později při jednom přeletu na vzdušnou show do Jičína Jan Kašpar zase zabloudil, a protože mu docházela benzín, nouzově přistál u Lysé nad Labem. Od kolem jedoucích motocyklisty si koupil pár litrů benzínu a pokračoval dál, jenže opačným směrem. To ho nakonec přivedlo k poznání, že kompas na palubě bude

opravdu nezbytný. A nejen smrtelný pád z výšky hrozil pilotům prvních letadel. Rotační motor nebezpečně vystřikoval kolem sebe ricinový olej, který mohl vážně poškodit oči pilota.

9. Osud Jana Kašpara

Zářná kariéra průkopníka Jana Kašpara (1883–1927), zakladatele české aviatiky, trvala jen necelé tři roky. V roce 1913 mu náhle zemřel otec František. Jan dočasně přerušil létání ve snaze věnovat se správě rodinného majetku, jenže jeho mamá snaha skončila krachem a zadlužením. Po vyhlášení první světové války mu rakouské úřady zabavily všechna letadla, ale k leteckému sboru nebyl zařazen, protože mu chyběl mezinárodní pilotní průkaz. Skončil jako nadporučík železničního vojska. Po válce už nikdy do kokpitu letadla neusedl, protože neměl na čem létat. V listopadu 1918 se přihlásil do Československého vojenského leteckého sboru, ale po třech měsících byl ze zdravotních důvodů propuštěn. Propadal stále víc depresím, které léčil alkoholem. Žil samotářsky a nikdy se neoženil. V březnu 1927 si obmotal v benzinu namočenou šálu kolem hlavy a ráno ho našli v bezvědomí. Dva dny nato zemřel. Protože se nenašel dopis na rozloučenou, už se asi nikdy nedozvíme, jestli šlo o nepodařený způsob, kdy inhalováním benzínu se pokoušel mírnit bolestivý zápal plic, nebo o plánovanou sebevraždu.

10. Osud Eugena Čiháka

Po poděbradské premiéře Eugen Čihák (1885–1958) uskutečnil

ještě 32 veřejných letů na svém jednoplošníku Rapid vlastní konstrukce, který se plně vyrovnal zahraničním strojům. V roce 1912 získal jako třetí český letec mezinárodní pilotní průkaz s číslem 51. V Pardubicích založil aviatickou školu i továrnu na letadla, jenže zájem veřejnosti o letectví upadal. Za 1. světové války mu armáda nenávratně zabavila jeho sedm hotových letounů a Eugen sice nastoupil ke vzduchoplaveckému útvaru, ale záhy nějaký rakouský byrokrat zjistil, že vojenskou službu v roce 1907 absolvoval u horských myslivců. Proto ho k nim převedli na italskou frontu, kde byl vážně zraněn. Po válce provozoval autoslužbu, byl i správcem ruzyňského letiště. V padesátých letech se snažil bez důkazů zpochybnit prvenství Jana Kašpara ve vzduchu, ale spíše je pravdou, že Jan Kašpar byl skutečně prvním Čechem a Eugenu Čihákovi zase patří vzdušné prvenství na motorovém stroji vlastní konstrukce. Ostatně létání mu naplňovalo celý život. Ještě rok před smrtí se vznášel na větronu nad Sněžkou.

Letoun Eugena Čiháka na známce

V březnu 2014 byla vydána známka s letounem Eugena Čiháka Rapid 1912. Autorem výtvarného návrhu emise je akademický malíř Pavel Sívko. Známku o rozměrech obrazové části 40 × 23 mm vytiskla Poštovní tiskárna cenin Praha a.s. plnobarevným ofsetem. Známka má katalogové číslo 799.

ROZHOVOR

**S Václavem Kňapem
o jeho vášni k fotografování**

Ten, kdo sleduje facebookovou stránku „Máme rádi Poděbrady“, dobře zná jeho autorské fotografie. Samozřejmě ne všichni znají jeho. Stručně by se o něm dalo říct: sympatický, upřímný třicátník, rodilý Poděbradák, absolvent místní zemědělské školy – světe, div se – fotografuje teprve pár let. Ale stručnost stranou. Jsem moc ráda, že jsem s Václavem Kňapem mohla do dnešního vydání připravit rozhovor, ve kterém na sebe mnohé prozradil.

Text: Monika Langrová
Foto: Václav Kňap

**Pamatujete si, kdy jste se
s fotografováním vůbec
poprvé potkal?**

Před mnoha lety, v dětství, když jsem byl s rodiči na dovolené. Na nebi zářil měsíc, moře bylo klidné, táta měl první zrcadlovku, poprosil jsem ho, zda bych si mohl udělat fotku. Táta mi fotoaparát nepůjčil s tím, že by se fotografie nepovedla a na snímku nebylo nic vidět. Už v té chvíli jsem věděl, že chci fotit.

Ale dostal jsem se k tomu až za dlouho.

Kdy přesně?

Vše začalo po rozchodu s přítelkyní. Potřeboval jsem vyplnit volný čas, přijít na jiné myšlenky. Byl jsem co nejvíc venku, začal jsem potkávat lidi, co se fotografováním také zabývají. Proniknul jsem do toho a začalo mě to bavit.

**Radil vám někdo, nebo jste
si na vše přicházel sám?**

Sám, takzvaně od píky. Koukal jsem se na návodná videa, občas zašel na kafe s někým, kdo už měl s focením zkušenosti, ale zpravidla jsem mu v té době ještě moc

dobře nerozuměl. Na všechno jsem si postupně přicházel sám. Chtělo to prostě jít ven, nastavit si to, vyfotit, přijít domů a zjistit: „a je to špatně“. Byla to docela dřina. Ona je to i dnes dřina, pořád to není to, co bych chtěl. Vidím tam ještě chyby. Stalo se mi, že jsem udělal hodně fotografií a po měsíci je smazal. Nelíbily se mi. Jsem moc puntičkářský. Vždycky přijde něco nového a ty staré věci jsou prostě překonané. Beru to tak, že je tam nějaký postup, vývoj, neustále přicházím na něco nového.

**A v jaké chvíli přišla fotografie,
u které jste si řekl „to je ono“?**

První taková byla z Polska, když jsme šli s kamarádem na Sněžku z druhé strany (Karkonoski Park Narodowy). Tam jsem zjistil, co mě baví. Bylo to tam malebné, dodalo to fotografii, co jsem potřeboval. V tu chvíli jsem věděl, že chci do budoucna fotit krajinu.

Čím fotíte?

Začínal jsem s fotoaparátem Canon, pak vyzkoušel Nikon, nakonec jsem si vzal do ruky bezzrcadlovku od Sony a zůstal jí věrný. Nedám na ni dopustit.

**Ajak dlouho děláte nahlady
s pomocí dronu?**

Od letošního ledna. Udělal jsem si k tomu veškeré požadované registrace a licence. Na všechno si opět přicházel sám. Říkal jsem si, že, když už mám pokryté „přizemí“, že to zkusím ze vzduchu. (úsměv) Ale focení s pomocí dronu není těžké. K ovladači se připojí telefon, který slouží jako obrazovka, takže vidíte, co dron snímá, pomocí aplikace si ho můžete

nastavit, nezmizí vám z dohledu. Na ovladači pak stisknutím pořizujete snímky. Ty se ukládají na paměťovou kartu v dronu.

Kdy se vám nejlépe fotí?

Brzy ráno, když je mlha a do tohoto vychází slunce, v mlze jsou paprsky. Není nic lepšího, jde o to nejlepší světlo, co můžete dostat. Chce to často chodit ven, znát předpověď počasí, mít nakouka-

né, jaké mraky budou, jestli nízké, nebo vysoké, zda bude v noci pršet a ráno se krásně zvedat pára. Je dobré znát přírodu, jak se vyvíjí, chová. To vše hraje roli, když chcete udělat výjimečnou fotku. Mám dost trpělivosti, rád si na správné podmínky počkám.

Na snímku jezírko Jordán

Pokračování rozhovoru na str. 6

Pokračování rozhovoru ze strany 5

Pracujete, fotíte, zbývá vám na něco dalšího ještě vůbec čas?

Hraju za Poděbrady závodně kuželky, už od devíti let. Občas jsem hostoval ve vyšší soutěži, účastnil se mistrovství republiky. Ale pokud se chci ve fotografování posouvat dál, budu mu muset dát přednost. Ještě k tomu chodím do práce. Samozřejmě bych si přál, aby mě fotografie jednou živily, ale je moc těžké se v tomto oboru prosadit, konkurence je u nás veliká, je tu mnoho talentovaných autorů.

Máte vysněné místo, kam byste se chtěl vydat?

Japonsko. Chtěl bych tam jednou žít. Moc se mi líbí tamní kultura, i ta samurajů, a také sakury, typické domky s ornamenty, kláštery, ty bych chtěl jednou fotit. Je to tam nádherné. Nevím, jak bych tam žil, jak bych tam mluvil, nevím, co bych tam jedl, ale chtěl bych se tam minimálně podívat. (smích)

Na facebookových stránkách „Máme rádi Poděbrady“ se vás lidé ptají, zda vydáte kalendář se svými snímky. Vydáte?

Ano, již je v přípravě. Kalendář bude třináctistránkový, s úvodní fotografií, a měl by vyjít v září. Za ohlasy na své fotografie jsem opravdu vděčný. Žene mě to dopředu. Vidím, že se má práce lidem líbí, a musím se do ní dát čím dál tím víc.

Na snímcích: východ slunce nad Konopištěm a poděbradské jezero

Okatý fejton

Určitě jste měli dobrý pocit, když vám někdo při podání ruky ještě přidal přímý pohled, přímo z očí do očí. Ale nebývá tomu tak vždy. Někdy se setkáváme s lidmi, kteří při pozdravu spíše uhnou zrakem, ruku vám podají jako leklou rybu, sklopí oči, anebo se dívají skrze vaši hlavu někam do nekonečna. Jak známé úsloví praví, oči jsou okna do duše a denně se o tom můžeme přesvědčovat. Kdo by nechtěl pobývat ve společnosti těch, co mají jiskru v oku a vtip v ústech. Ovšem můžeme se setkat i s lidmi, co umějí udělat, když o něco žádají, takové ty smutné psi oči. A takové prosbě se jen těžko odolává. Úplně jiná sorta jsou zamilovaní, na zbožňované idoly vysílají série zoufalých a nekonečných pohledů, zkrátka na nich mohou oči nechat. Jejich okolí nad tím jen nevěřičně krouží hlavou a říká „Kam dal(a) oči?“ Takže i tady neškodí trocha strážlivosti, aby nám nakonec nezbyly jenom oči pro pláč. Na druhé straně může zase platit: „Sejde z očí, sejde z mysli!“ Mnozí rodiče říkají svým potomkům: „S kým jsem tě to včera potkal, tomu nekoukalo z očí nic dobrého!“ Když pak naše ratolet

něco pokazi a nás to přinejménším vyvede z míry, obvykle zaslechne: „Dnes už mi raději nechoď na oči!“ Vlastně i rezolutní odmítnutí bývá někdy doprovázeno jasným zvoláním: „To víš, určitě, pro tvoje modré oči!“ A nezáleží vůbec na tom, jestli dotyčný má oči hnědé, zelené nebo šedé. Při odpovědích nebo argumentech, kterých se nám dostává při různých diskusích a rozhovorech někdy obracíme oči v sloup. Jindy jsme očividně svědky události, ze které se nemůžeme vzpamatovat a máme ještě dlouho potom oči navrch hlavy. A jak moc dobře víme, co oči nevidí, to srdce nebolí. Snad všichni jsme někdy zažili nějaký strach. Tohle slovo svým významem také odpovídá slovu stráž nebo strážce. A když se řekne, že „strach má velké oči“, tak je jasné, že jeho nejdůležitější funkcí je naše ochrana. Dámám z toho všeho pak utíkají oka na punčochách a pánové si zase musí rychle dát něco ostřejšího, až jim z toho všeho lezou oči z důlků. Co ještě dodat? V každém případě bychom měli chodit po světě s očima otevřenými a ta naše kukadla stále opatrovat! Jak? No prosím vás, přece jako oko v hlavě!

Milan Čejka

Akce Klubu českých turistů Poděbrady

- 7. 7. | Lovosice – Lovoš – Oparno
- 10. 7. | Peruc
- 14. 7. | Opárenské údolí – Malé Žernoseky
- 17. 7. | Výstava cestovního ruchu v Lysé nad Labem
- 21. 7. | Třebenice – Košťálov – Sutom
- 24. 7. | Litoměřice – Radobyl
- 28. 7. | Trosky

Podrobné informace jsou týden předem na kctpodebrady.netstranky.cz a ve vývěsce u Pentagonu. Veřejnost je zvána.

TIP NA VÝLET

Na návštěvě u Dabira, Jasira, Angary a Balua

Text: Monika Langrová
Foto: Karolína Hnilíčková

Vypadá to, že jsme se s novinami vydali do světa, ale kdepak. V neděli dopoledne třináctého června naše cesta vedla hned za humna – do Zoologické zahrady Chleby, která doznala značné změny. Je rozšířená o krásné pavilony s atraktivními obyvateli. Tudíž už není nejmenší v Česku, nicméně stále je jedinou licencovanou zoo, která není zřizovaná městem ani krajem. První dvě jména v titulku článku patří tamním lvům berberským (foto 1), kteří se sem dostali ze zoologických zahrad v Plzni a v Dvorcích u Borovan, a další pak medvědům ušatým (foto 2), pocházejícím z Ruska. Ti mají výběh opravdu stylový, to se musí vidět! Tam, kde je dnes „nová zoo“ bývalo ještě před sedmi lety pole, muselo se zplanit, oplotit, zasítovat, na pozemek přišlo mnoho stromů, a když poporostly, teprve potom se postupně budovaly jednotlivé výběhy. První se nastěhovala rodinka velbloudů dvouhrbých domácích (foto 3), následně vznikl koutek pro daňky evropské (foto 4), které je možné si pohladit a nakrmit, po něm medvědic a nakonec lvinec. V neposlední řadě se zde nachází velké dětské hřiště. Jak venkovní, tak i vnitřní prostory lahodí oku, jsou vytvořené z přírodních materiálů, s mnoha

1

2

3

4

5

6

výtvarnými a zábavnými prvky, takzvaně vymazlené do posledního detailu. Ve „staré zoo“ je tradiční osazenstvo ryb v obřím akváriu, ptáci, například bažanti, emu, pávi či orel mořský. Naprostým unikátem je langur duk, podle mnohých nejkrásnější primát planety, který se do středočeské zoo dostal z Thajska – na snímku číslo 5 je skupinka langurůch spáčů. Jako by jim bylo jedno, že jsou považováni za vůbec nejzácnější zvíře, které lze v České republice spatřit. Prostě, jsou tu spokojeně zabydleni. A zatímco si někteří místní

dávali v nedělním popolední šlofíka, gibbon žlutolící se před objektivem fotoaparátu předváděl tak, jak to umí jenom on (foto 6). K vidění jsou tu dále třeba lemuři, surikaty, guerézy pláštikové, klokan rudokrý či leguán zelený, mnozí z nich se svými mláďaty. Celkem chlebskou zoologickou zahradu obývá 150 druhů zvířat. Otevřeno je v letním období denně včetně svátků od 9.00 do 18.00. Více informací najdete na www.zoochleby.cz nebo facebookových stránkách „ZOO Chleby“.

SOUTĚŽ

SOUTĚŽTE o 3 x 2 vstupenky do Zoologické zahrady Chleby

Mimořádným úspěchem Zoologické zahrady Chleby je chov extrémně vzácných opic langur duk, které při skoku mezi větvemi stromů dokážou překonat velkou vzdálenost. Soutěžní otázka zní: Jak dlouhé mohou být skoky langura?

- A) až 5 metrů
- B) až 6 metrů
- C) až 7 metrů

Odpovědi nám pošlete do 30. července 2021 na e-mailovou adresu: redakce@novinypropodebrady.cz. Nezapomeňte připojit své jméno a telefonní číslo. Z došlých správných odpovědí vylosujeme 3 výherce, kteří obdrží vždy 2 vstupenky do Zoologické zahrady Chleby.

Užijte si léto se svým mazlíčkem

super ZOO

Poděbrady
vedle BILLY

Nižší ceny pro členy **family klubu**

protože zvířátka milujeme

Plaček
PET PRODUCTS

Inzerce

LÉTO v Poděbradech

Atrium Letní lázně

25.–26. června Country festival
Druhej dech Ládi Weyrostka,
Trampstejk, Lázo plážo

3. července Jožka Šmukař s kapelou

10. července Na Stojáka:
Ester Kočíčková
Richard Nedvěd
Adéla Elbel

24. července Michal Prokop
& Framus Five

Lázeňský park

16.–17. července Poděbradské swingování

26.–29. srpna Soundtrack Poděbrady 2021

6. srpna Hana Zagorová
& Petr Rezek
s Boom!Bandem
Jiřího Dvořáka

13.–14. srpna Dechovkový festival
Jizeranka, K-Music Lenka
a Standa Keith, Přeloučská
dechovka Vladimíra Kosiny,
Křídlovanka

10. září Babouci

Galerie Ludvíka Kuby Poděbrady

4. května–1. srpna Pasta Oner: HalfTime

7. srpna–31. října Adam Kašpar

Značková prodejna Ryor Poděbrady

Na naší značkové prodejně si můžete vyzkoušet všechny produkty Ryor. Poradíme vám se správnou péčí o pleť.

Dárky k nákupu!

- Sprchový olej s vůní šejřku
- Osvěžující mlha s vůní šejřku
- Cukrový peeling s vůní šejřku
- Výživné tělové máslo s vůní zeleného čaje Matcha
- Krém na ruce s vůní zeleného čaje Matcha
- Osvěžující mlha s vůní zeleného čaje Matcha

V naší prodejně nyní získáte dárky k nákupu nad 500 Kč, 900 Kč, 1400 Kč a 1600 Kč.

♥ Kdy máme otevřeno?

Po–Pá 8:30–17:30
So 9:00–13:00

♥ Kde nás najdete?

Značková prodejna Ryor Poděbrady
Komenského 40
(kousek od kolonády)

Sledujte nás na Ryor Poděbrady

Sleva 15 % na produkty Ryor

Možné uplatnit v prodejně Ryor Poděbrady.

Platí od 1. 7. do 1. 8. 2021

Platí pouze pro maloobchodní zákazníky.

AKCE VE ZKRATCE

Text: Monika Langrová
Foto: Jan Sobotka
a Pavel Svoboda

Hurá, do města se vrací kultura a zábava! Pátého června proběhly tradiční Historické slavnosti krále Jiřího, nechyběl průvod kolonádou a program na zámku. Neděle 6. 6. byla ve znamení připomínky 99 let od vzniku organizace Rotary International. Na lázeňské kolonádě si lidé z Rotary klubu Poděbrady Spa povídali s několika osobnostmi (horní foto), pro které je pomáhat dělat svět lepším součástí jejich života. Příjemnou a přátelskou atmosféru zpestřila vystoupení žáků ZUŠ Otakara Vondrovce. Přesně týden nato patřila lázeňská kolonáda pro změnu Restart módní show (dolní foto),

kteřá v odpolední potěšila diváky spolu s koncerty kapel Sendwitch a Crossband. Bez akce Zahájení lázeňské sezóny, to nejde! Letos se sice konala o více než měsíc později než obvykle, ale to vůbec nevádí. V pátek 18. 6. zahrál na zámecké zahradě Hradišťan s Jiřím Pavlicou a následující den se uskutečnil průvod s dechovým orchestrem a odpolední program na letním pódiu

se Sestrami Havelkovými nebo Hudbou Praha Band. A další den se milovníci dobrého jídla vydali na Food Piknik a milovníci zeleně ve městě zase v úterý 22. 6. na komentovanou prohlídku lázeňským parkem s jeho architektem Ing. Tomášem Jiránkem. Poděbradské dny poezie ovládly Divadlo Na Kovárně od 24. do 27. června. Nejvyšší ocenění v přednesu poezie a prózy Křišťálovou růží převzali Alois Švehlík, Lucia Vráblicová a Eliška Balzerová. Ta pro festivalové noviny uvedla: „Milou zprávou o tom, že bych měla obdržet v Poděbradech Křišťálovou růží, jsem přijala na počátku minulého roku s velkou radostí. Pak bylo kvůli pandemii všechno jinak a dny poezie se v roce 2020 nekonaly. Letos jsem proto zprávu o ocenění přijala s opatrným optimismem a možná, že tentokrát se budu moci v sobotu v Poděbradech z ceny opravdu radovat.“ A stalo se...

A ještě pozor, v pátek 25. 6. se do města vrátilo naše milé strašidlo – Bílá paní. Tak si během léta nenechte ujít její společnost.

PŘÍRODA

Stavitelé útesů a stavitelé chrámů

Text a foto: Ing. Boris Cacara

Toto prázdninové číslo nám představí jednu nenápadnou poděbradskou přírodní zajímavost, skrytou v kameni. Od celkem obyčejné zídky u katolického kostela se dostaneme až k chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře a ke skupině dávno vymřelých prastarých živočichů, kteří svým způsobem přispěli jak k této zídce, tak ke gotické katedrále. Zmíněná zídka částečně obkružuje gotický kostel Povýšení sv. Kříže. Jde o zbytky zdi, která dříve chránila kostel a přiléhající, dnes již neexistující, hřbitov. Nápadné na této zdi jsou masivní a těžké bloky hrubozrnitého bioderitického vápence. Pozornému oku neujdou bělavé skořápky na reliéfu kamene (foto 1). Jde mimo jiné o schrán-

1

ky pozoruhodných mořských živočichů ze skupiny mlžů, kteří se nazývají rudisti. Možná vám tyto schránky budou něco připomínat... Tento vápenc pochází ze stejných historických lomů, odkud brali kámen i stavitelé světoznámých chrámů v Kutné Hoře. Najdeme ho na galerii barokních soch světců na terase před Jezuitskou kolejí nad údolím Vrchlice, ale i v chrámu svaté Barbory. O tomto stavebním materiálu se zmiňuje ve své encyklopedii ze 17. století jezuita Bohuslav Balbín: „V Kutné Hoře a v jejím okolí užívali často kameny, jež jakoby rostly ze směsi lidských kostí, z částí žeber, obří kolenních, ramen a noh ve skálu ztvrdlých; jsou některé, které z lastur a plžů sestávají a skládají se zdají; z množství kamene druhu takového sestává sedlecký a dále i sv. Barbory chrám v Kutné Hoře, zvláště pokud stěn a podlahy se týče. V šatně svatě čili sakristii sv. Barbory lze zřítí náhrobní kámen kostem lidským tak podobný, že se mnozí při prvním pohledu na něj až děsí.“ Balbín zde popisuje vápenc s četnými schránkami mlžů-rudistů. Jeden z této skupiny byl pojmenován právě na počest chrámu sv. Barbory jménem Radiolites sanctaebarae (foto 2). Skupina rudistů je pozoruhodná ještě dalšími aspekty. Rudisti, kteří se objevili v pozdní juře před 155 milióny let, dosáhli ke konci křídly své největší druhové rozmanitosti a někteří z nich se vyvinuli do gigantických rozměrů. Například v Karibiku žil obrovitý Titanosar-

2

colites, který mohl dosáhnout velikosti až 2 metry, což mu přisuzuje rekord ve skupině mlžů. Na konci křídly však i tuto skupinu rudistů stihl osud obrovitých dinosaurů, a z dosud neznámých důvodů vymírají. Rudisti stavěli také útesy. Hrubá stavba schránky, schopnost produkovat uhličitán vápenatý, jejich velikost a schopnost žít v obrovských koloniích, předurčila rudisty k tomu, že mohli stavět útesy podobné útesům korálovým. Následné chemické pochody při rozpouštění vápenatého materiálu schránek způsobily, že vznikl pevný vápenc, který byl vhodný i pro stavbu gotických chrámů a barokních soch. Při svém prázdninovém putování určitě neopomeňte navštívit Kutnou Horu a její památky. Sami také můžete zapátrat po zkamenělinách v lomech u Nové Lhoty nebo Mezholez nedaleko Kutné Hory. Anebo stačí, když si pozorněji prohlédnete při cestě na poděbradské Jezero zmíněnou zídku u katolického kostela a připomenete si význam této málo známé skupiny živočichů, kteří svým působením přispěli ke stavbě starověkých katedrál a chrámů.

SPORT

Mladí házenkáři sbírají zkušenosti

Druhý červnový víkend si mladší žáci po devítiměsíční přestávce mohli poměřit své síly na turnaji.

Text a foto: Tomáš Vejvar

Budoucí trenéři mladých házenkářů měli v tomto termínu také napilno – hned tři z nich se zúčastnili školení trenérů licence C ve středočeských úvalech. Zde jim své zkušenosti mimo jiných předávala také brankářská legenda pražské Dukly a československé reprezentace Michal Barda. Ale vraťme se k mladším žákům klubu Házená Poděbrady. V sobotu 12. 6. 2021 se zúčastnili přípravného turnaje, který pořádala Jiskra Zruč nad Sázavou. Zde se postupně utkali s týmy Sokol Úvaly, Spartak Příbram, HC Kolín a domácími. Na začátek je nutno konstatovat, že pro naše družstvo, které je z velké části složené z dětí z kategorie minizáči, to opět byla velká škola. Tento soutěžní ročník je pro náš klub speciální, neboť se v této kategorii utkáváme s dětmi, které jsou mnohem zkušenější a věkově starší. Nicméně všichni víme, že každé takové utkání nás do budoucna může jenom posílit. Náš trenér těší, že děti mají zájem se zlepšovat a učit se nové věci. Hned v prvním utkání s celkem Sokola Úvaly byl zejména v prvním poločase znát velký respekt ze soupeře, když soupeřovo branku dokázali mladí poděbradští házenkáři ohrozit pouze sporadicky bez

většího brankového efektu. Nicméně po poločasové přestávce celý tým hrál jako vyměněný, a to jak v obranné, tak v útočné fázi. Odměnou za snahu bylo dokonce ve druhém poločase vítězství o jednu branku. O branky týmu se postarala hned pětice hráčů, když každý zaznamenal po jedné brance. V dalších zápasech s celky Spartaku Příbram, domácí Jiskrou Zruč n/S a HC Kolín byla hodně znát výšková a fyzická převaha soupeřů, nicméně i tak se mladí Poděbradci dokázali v útočné fázi střelecky prosadit. Mezi střelce se dokázali v průběhu turnaje zapsat David Macan 4x, Václav Synek 3x, Filip Málek 3x, Ondřej Beneš 2x, Jakub Procházka 1x, Matěj Beneš 1x, David Matušík 1x a Šimon Škoch 1x. Dále na hřišti první zkušenosti sbírali Filip Urbánek a úplný nováček Michal Daněk. V brance se v průběhu celého turnaje neztratili Kryštof Lokajčík a Matěj Beneš, když oba brankaři předvedli celou řadu pěkných zákroků. Všichni přítomní

Konečně závody!

Závodnice aerobiku nejsou z cukru, s vervou se vrhly do soutěže „1. kolo cvičení podle letora“ na asfaltu. Více nám k tomu řekla Monika Sobotková z oddílu aerobiku TJ Sokol Poděbrady.

„Původně jsme v našem oddílu aerobiku TJ Sokol Poděbrady plánovali 30. 5. 2021 uspořádat už jednou zrušené finále v pódiových skladbách aerobiku závodu Bohemia Aerobic Tour. Ze známých důvodů to nepřipadalo v úvahu. Nabízel se pouze závod jednotlivců, a ještě k tomu venku za přísných hygienických podmínek! Po prvních náznacích, že by se mohlo něco uskutečnit, zavládlo mezi dětmi a rodiči z našeho oddílu nadšení „konečně závody“. Klidně venku, na škváře či na blátě! Takže úkol zněl jasně, soutěž uspořádáme jako 1. kolo cvičení podle lektora. Tato soutěž obvykle probíhá v podzimních měsících, proč by však nemohla začít už v květnu? Zázemí ve formě elektriny jsme měli v Městské Sportovní hale na Ostende a dál už šlo všechno samo. Bylo sice chladněji, ale nepřešlo! Přijelo 171 natěšených

závodnic z celé republiky, například i ze Šumperka, Jindřichova Hradce, Blanska či Jihlavy. Během celého dne se na asfaltovém hřišti střídaly všechny věkové kategorie od 4 let do dospělého věku. Velký obdiv patří těm úplně nejmladším závodnicím. Pro všechny to byl nejen úplně první závod v životě, většina z holčiček byla teprve podruhé nebo potřetí od září 2020 na „aerobiku“. A zvládly to nádherně, nejen ty nejmladší, ale všechny závodnice si zaslouží obdiv. Soutěž organizoval oddíl aerobiku TJ Sokol Poděbrady a okruh příznivců a sponzorů, děkujeme též za podporu města Poděbrady, uvedla Monika Sobotková.

Nejllepší výsledky závodnic z oddílu aerobiku TJ Sokol Poděbrady:
0. kategorie do 6 let | 1. místo Sofie Novotná (na snímku v čemém tílku), 5. místo Tereza Grandischová, ve finále Denisa Kubátová, Nikola Sedláčková, Lucie Továřková, Denisa Štoková, Stella Marková, Nia Starkey, Linda Denisová
1. kategorie 7–8 let | 2. místo Klaudivie Kadlecová, 4. místo Julie Vitoušová
2. kategorie 9–10 let | 1. místo Michaela Pospíšilová, ve finále Vanessa Hubalovská, Karolína Veselá, Justýna Fejfarová a Karolína Křížková
3. kategorie 11–13 let | 4. místo Anna Vitoušová, ve finále Mary Šípková
4. kategorie 14–18 let | 3. místo Alžběta Hujerová

POZVÁNKA

**Přátelské hokejové utkání v Poděbradech
HC Sparta Praha – HC Dynamo Pardubice
17. srpna od 17:00 v hokejové hale Poděbrady
Vstup volný, srdečně zve Louda Auto**

Správné odpovědi ze strany 4

Převoz sochy trval 3 dny.

Bohuslav Schnirch za mnohaletou práci obdržel symbolických 890 zlatých (pro srovnání, J. V. Myslbek dostal za sochu sv. Václava v Praze 30 000 zlatých). Nutno dodat, že B. Schnirch sochu tvořil především pro svoji maminku, které slíbil, že až bude slavný umělec, udělá pro její rodné město zadarmo pomník krále Jiřího.

KULTURA

Desáté Poděbradské swingování s Danem Bárťou

V pátek 16. a v sobotu 17. července 2021 se na letním pódiu v lázeňském parku uskuteční oblíbený festival swingu a jazzu. Přináší opět kvalitní program včetně koncertu zpěváka Dana Bárty. Více se dozvíte v rozhovoru s jeho dramaturgyní Janou Langr.

Text: Redakce NPP
Foto: Karolina Hnilíčková

Zanedlouho začne jubilejní 10. ročník Poděbradského swingování. Jak pevné místo podle vás festival ve městě má?

Přijde mi až skoro neskutečné, že se „swingování“ slavíme deset let. Už to samo o sobě mi zní jako dost stabilní pozice v kalendáři poděbradských kulturních akcí. Festival je očekáván a hojně navštěvován. Věřím, že pro spoustu lázeňských hostů se jedná o vrchol lázeňské sezóny. Snažím se program vždy postavit tak, aby si každý alespoň na chvíli přišel na své, proto doufám, že jde o oblíbenou akci ve městě i mezi Poděbradáky.

Vy osobně jste jeho dramaturgyní sedmým rokem. Můžete vypíchnout některé z minulých festivalových okamžiků?

Často vzpomínám na koncert Markéty Foukalové s Matejem Benkem, Markéta je skvělá zpěvačka. A nebo na Brass Avenue,

kterým se povedlo roztančit celou kolonádu, to bylo něco neuvěřitelného. Mnohdy si samozřejmě vybavuji koncert Dana Bárty (na snímku) s Robertem Balzarem Trio. Tolik lidí na kolonádě snad nikdy nebylo. Také proto jsem moc ráda, že si budeme moct letos Dana Bárta znovu užít, a to společně s Rozhlasovým Big Bandem Gustava Bromy. Myslím si, že to bude neskutečný hudební zážitek.

Jak těžké bylo dávat dohromady program akce, o které se dopředu nevědělo, zda se vůbec bude moct konat?

Nijak zvlášť. My umělci jsme tuhle dobu odnesli opravdu velmi špatně. Nejenom, že jsme nemohli nadále vykonávat to, co většinu z nás neskutečně naplňuje a z velké části nás tvoří, ale samozřejmě i žijí. S muzikanty jsme se tedy předběžně na všem domluvili a čekali na verdikty od ministerstva kultury a zdravotnictví. Jen co vše začalo opět trochu růžově, termíny jsme si potvrdili a doladila jsem další vystupující. Všichni jsou natěšení hrát a znovu se setkat s posluchači. Je to vlastně obrovské nadšení

a radost a chuť do hraní na všech frontách a na tom přece není nic těžkého.

Na koho se tedy můžeme na letním pódiu v parku těšit?

V pátek začneme Jazz Volunteers, kteří se zaměřují na jazzovou tvorbu amerického saxofonisty Cannonballa Adderleyho. Po nich vystoupí již zmiňovaný Rozhlasový Big Band Gustava Bromy s Danem

Bárťou. Sobotní program odstartují Sunny Swing. Věřím, že všechny diváky roztančí. Pak se můžeme těšit na brněnskou kapelu Django Jet, jejíž členové se zase víc zaměřují na gypsy jazz. Následovat bude milovaná festivalová stálice, Kolínský Big Band. Na závěr se představí kapela Jay Delver, na kterou se osobně moc těším. Jedná se o loňského vítěze soutěže Jazzfruit v rámci festivalu Mladíladí jazz.

10. ROČNÍK PŘEHLÍDKY SWINGU A JAZZU

LÁZEŇSKÁ KOLONÁDA 16. - 17. 7. 2021

PROGRAM FESTIVALU

PÁTEK 16. ČERVENCE

17:00 Zahájení 10. jubilejního ročníku

17:15 Jazz Volunteers

19:30 Rozhlasový Big Band Gustava Bromy a Dan Bárta

SOBOTA 17. ČERVENCE

14:00 Sunny Swing

16:30 Django Jet

18:00 Kolínský Big Band

20:30 Jay Delver

SPONZORÍ A PARTNEŘI FESTIVALU

Opatrné krůčky ke koncertování

Text: PhDr. Jaroslava Dunovská
Foto: Zdeněk Suchánek

Hudební soubory Gymnázia Jiřího z Poděbrad nekonzertovaly více jak rok. Prvních opatrných koncertních krůček se ujalo 28. května a 29. května 2021 několik členů pěveckého sboru absolventů

Archeologické léto na slavníkovském hradě

Podobně jako loni, tak i v letošním roce se na mnohých historických lokalitách uskuteční Archeologické léto 2021. Mezi tato místa patří i Libice nad Cidlinou. Do české historie se obec zapsala především díky rodu Slavníkovců, který zde vládl v druhé polovině 10. století. Tehdy byl na akropoli hradiska postaven kostel podle tzv. saské otoské architektury. „Libické hradisko patří mezi dlouhodobě sledované archeologické lokality

Collegium 2010. V nádherném, citlivém podání šesti sólistů Collegia 2010 zaznělo za doprovodu klavíru mimořádné duchovní dílo – Biblické písně Antonína Dvořáka. V roce 2021 si připomínáme 180. výročí narození tohoto významného skladatele. Koncert 29. května se konal v evangelickém kostele v Opolanech a výtěžek z koncertu byl věnován nadaci, která podporuje děti vyléčené z leukémie.

a bývá řazeno mezi dobře prozkoumaná raně středověká centra u nás. Komentované prohlídky hradiska a Pamětní síně slavníkovské Libice jsou zatím naplánovány na 14., 16., 28., a 30. července se začátkem vždy ve 13 hodin. Délka prohlídky je zhruba 90 minut. Místo srazu je na konci ulice Ke Hradišti, uvedl ředitel Archeologického ústavu Jan Mařík. Zájemci si musí vybrat termín rezervovat na webových stránkách pražského Archeologického ústavu. (čej)

KALENDRÁŘ KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Čtvrtek 1. 7.

Óčko Tour de Park – program TV Óčko | Pódium na Lázeňské kolonádě | 16.00–21.00
16.00 program pro děti, 18.00 koncert Pavla Cally, 20.00 koncert Petra Koláře. Vstup je zdarma.

Pátek 2. 7.

Koncert kapel UDG, Sendwitch, Láska | Pódium na Lázeňské kolonádě | 18.00–22.00
Vstup je zdarma.

Kostýmovaná procházka s Bílou paní | Sraz u květinových hodin v parku | 21.00

Bílá paní protentokrát bude mít za spolupřevodce architekta Františka Jandu a vydají se do jen zdánlivě nezajímavých zákoutí, kudy procházka zatím ještě nevedly. Účinkují herci Divadelního spolku Jiří Poděbrady. Scénář a režie: Ladislav Langr. Cena vstupného je 60 Kč pro dospělé a 40 Kč pro děti.

Sobota 3. 7.

Jožka Šmukař s kapelou | Atrium Letní lázně | 19.30
Koncert legendárního zpěváka cimbálových a dechových kapel. Cena vstupného je 249 Kč (vstupenky je možno zakoupit v předprodeji na GoOut).

Neděle 4. 7.

Staropražští heligonkáři | Pódium na Lázeňské kolonádě | 15.00
Kolonádní koncert. Vstup je zdarma.

Pátek 9. 7.

Kostýmovaná procházka s Bílou paní | Sraz u květinových hodin v parku | 21.00

Sobota 10. 7.

Na Stojáka | Atrium Letní lázně | 19.30
Účinkují Ester Kočíčková, Adéla Elbel a Richard Nedvěd. Cena vstupného je od 299 do 499 Kč (vstupenky je možno zakoupit v předprodeji na GoOut).

Neděle 11. 7.

TOX Poděbrady | Pódium na Lázeňské kolonádě | 15.00
Kolonádní koncert. Vstup je zdarma.

Čtvrtek 15. 7.

Blanka Benešová Quartet | Pódium na Lázeňské kolonádě | 17.00
Kolonádní koncert – šanson, swing, blues. Vstup je zdarma.

Pátek a sobota 16.–17. 7.

Poděbradské swingování – 10. ročník festivalu swingu a jazzu | Pódium na Lázeňské kolonádě | Podrobný program a více informací viz výše
Vstup je zdarma.

Sobota 17. 7.

Barvy léta | Areál Jezera Poděbrady | 13.00–00.30
20. ročník hudební přehlídky nejen rockové a punkové hudby. 13.00–13.30 Maniac, 14.00–14.50 Pirates of the Pubs, 15.20–16.10 E!E, 16.40–17.30 Wohnout, 18.10–19.10 Vypsaná fiXa, 19.50–20.50 Harlej, 21.30–22.45 Tři sestry, 23.30–00.30 S.P.S. Cena vstupného je v předprodeji na Ticketstream a na předprodejních místech (např. Johnny's bar na Jezeře, více na www.barvyleta.cz) 698 Kč.

Pátek 23. 7.

Kostýmovaná procházka s Bílou paní | Sraz u květinových hodin v parku | 21.00

Sobota 24. 7.

3. setkání historických kočárků – průvod kolonádou | Sraz u sochy T. G. Masaryka v parku | 12.00

Craft Beer Fest Poděbrady | Kolonáda | 12.00–22.00

1. ročník festivalu malých pivovarů v Poděbradech, bohatý hudební program. Vstup je zdarma

Koncert Michala Prokopa & Framus Five | Atrium Letní lázně | 19.00

Cena vstupného je od 399 do 499 Kč (vstupenky je možno zakoupit v předprodeji na GoOut).

Neděle 25. 7.

Strašidlo na zámku | Zámek Poděbrady | 20.30

Divadelní komedie, známý příběh autora Oscara Wilda Strašidlo cantervillské, hrají Martin Zouhar, Martin Pošta, Bára Štěpánová, Lukáš Toman Pact a další, cena vstupného je 549 Kč (předprodej na www.strasidlonazamku.cz nebo prostřednictvím TicketLive).

Pátek 30. 7.

Kostýmovaná procházka s Bílou paní | Sraz u květinových hodin v parku | 21.00

Probíhající výstavy

Galerie Ludvíka Kuby

Pasta Oner – HalfTime | Jedinečný výběr z dosavadní tvorby Pasty Onera, doplněný o nová, dosud nepublikovaná díla ze současného tvůrčího období | do 1. 8. 2021 | Otevřeno je úterý–neděle 10–12 a 13–18 hod. Vstup je zdarma.

Polabské muzeum Poděbrady

Z historie železnice v Polabí | do 14. 11. 2021
„Dřív než na ně zapomenu“ – výstava obrazů Jiřího Masáka | do 29. 8. 2021
Otevřeno je denně mimo pondělí od 9 do 17 hodin.

Městská knihovna Poděbrady

Výstava prací ZUŠ Poděbrady | do 27. 8. 2021
Otevřeno je během provozní doby knihovny.

Akce v okolí

Sobota 10. 7.

Jazz Exkluziv | Zahradka Starého děkanství Nymburk | 20.00
Koncert špičkové vokální jazzové skupiny Skety. Cena vstupného je 490 Kč.

Čtvrtek 22. 7.

Konkurz | Pod hradbami Nymburk | 20.00
Divadelně akrobatické představení skupiny Losers Cirque Company. Vstupného je dobrovolné.

Pátek 30. 7.

Pocta Edith Piaf | Na Špičce Nymburk | 20.00
Koncert muzikálové hvězdy Radky Fišarové. Vstupného je 150 Kč.

Pozn. red.: Staré děkanství se v Nymburce nachází u kostela sv. Jiljí, Špička pod hradbami.

“ZA MÁLO PENĚZ HODNĚ MUZYKY”

KOUTY FEST!

24/7/2021
www.koutyfest.cz

SPORTOVNÍ AREÁL OBCE KOUTY - KOUTY U PODĚBRAD

DAVID KOLLER BUTY | VOJTAANO SCHODIŠTĚ | ZPUTNIK ADRIAN T. BELL | MANIAC AIKO | MY PROJECT GLAD FOR TODAY

START: 12:00 hod. Předprodej v síti Ticketportal

Kyvadlová doprava od vlakového nádraží v Poděbradech

VSTUPNÉ: Předprodej: 340 Kč Na místě: 390 Kč

PARTNEŘI FESTIVALU: MODEL, Poděbradský zářivý svět, Parker, LOPU, Kelvion, MAGNA, Poděbrady, Středočeský kraj, DONAU CHEM, SPC-NEZ, EXP-sale, Informuji, GRADE PACTO, Mer-Do, LESNÍ, QAD

Zámecký biograf | Letní kino

Čt 1. 7. / 21.30 / Letní kino / MSTITEL – PREMIÉRA | Pá 2. 7. / 21.30 / Letní kino / TICHÝ SPOLEČNÍK | So 3. 7. / 21.30 / Letní kino / MATKY | Ne 4. 7. / 17.00 / LUCA | Po 5. 7. / 19.00 / CRUELLE | Út 6. 7. / 19.00 / SPIRÁLA STRACHU: SAW POKRAČUJE | St 7. 7. / 19.00 / ANNY | Čt 8. 7. / 19.00 / BLACK WIDOW – 3D – PREMIÉRA | Pá 9. 7. / 19.00 / NIGHTLIFE: NA TAHU | So 10. 7. / 19.00 / MATKY | Ne 11. 7. / 17.00 / DIVOKÝ SPIRIT | Po 12. 7. / 19.00 / POD HVĚZDAMI PAŘÍŽE | Út 13. 7. / 19.00 / ZVRÁCENÁ | St 14. 7. / 19.00 / MATKY | Čt 15. 7. / 19.00 / NIKDO | Pá 16. 7. / 19.00 / CHYBY | So 17. 7. / 19.00 / MSTITEL | Ne 18. 7. / 17.00 / KRÁLIČEK PETR BERE DO ZAJEČÍCH | Po 19. 7. / 19.00 / PODFUJ ZA VŠECHNY PRACHY | Út 20. 7. / 19.00 / OČISTA NAVZDY | St 21. 7. / 19.00 / SLUŽEBNÍK | Čt 22. 7. / 19.00 / ROZHŇVANÝ MUŽ – PREMIÉRA | Pá 23. 7. / 21.30 / Letní kino / MATKY | So 24. 7. / 21.30 – Letní kino / UBAL A ZMIZ | Ne 25. 7. / 17.00 / GUMP: PES, KTERÝ NAUČIL LIDI ŽÍT | Po–Út 26.–27. 7. / 19.00 / MATKY | St 28. 7. / 19.00 / JEŠTĚ MÁME ČAS | Čt 29. 7. / 19.00 / EXPEDICE: DŽUNGLE – 3D – PREMIÉRA | Pá–So 30.–31. 7. / 19.00 / PRVOK, ŠAMPÓN, TEČKA A KAREL | Ne 1. 8. / 17.00 / GUMP: PES, KTERÝ NAUČIL LIDI ŽÍT

Více informací na www.zameckybiograf.cz

HISTORIE

LID NA PODĚBRADSKU V DÁVNÝCH I NEDÁVNÝCH ČASECH VI/12

O LIDOVÉM OBYDLÍ NA PODĚBRADSKU

Text: PhDr. Jana Hrabětová
Foto: archiv Polabského muzea

Mezi zbytky středověkých nástěnných maleb v bývalé kapli poděbradského zámku se při jejich odkrývání v roce 1927 objevil jeden unikátní světský motiv – pohled na středověkou vesničku, obtékanou řekou, v níž plave ryba. Tvoří ji několik malých přizemních domků s nízkými střechami a právě takové byly ve středověku i na polabském venkově. Tento typ obydlí do zdejšího kraje přinesli ze své pravlasti naši dávní slovanští předkové spolu se zemědělským způsobem života. Jejich stavby vyhovovaly i zdejšímu prostředí, a tak je jejich potomci podle svých potřeb a možností dále rozvíjeli a upravovali. Střední Čechy, alespoň převážná část a mimo měst, byly v minulosti nejméně zasaženy německou kolonizací. A protože tu nikdy slovanské osídlení nebylo porušeno a ubránilo se cizím vlivům, formy bydlení ryze českého původu se tady zachovaly až do novověku.

Roubené stavby

Nejrozšířenějším typem lidového obydlí na Poděbradsku byla chalupa – odborně řečeno jednotraktový trojdílný dům komorového typu, který se skládal ze světnice, síně a komory. Dlouho si zachovával klasicistní formu, po staletí zdokonalovanou, a využíval především dostupné místní materiály. Ty měly hlavní vliv na konstrukci domu. Zatímco na Dymokursku a Královéměstečku, kde bývaly lesy převážně dubové a stavělo se hlavně z tvrdého dřeva, v nejbližším okolí Poděbrad, kam zasahuje oblast vátých písků s borovými porosty, používalo se na stavby ponejvíce toto měkké dřevě. Ze smrkového dřeva bývala většina domů ve vesnicích na březích Labe. Po řece se prakticky až do konce 18. století plavilo volně i ve vorech obrovské množství dřeva vytěženého v Krkonoších a nebyl problém získat je legálně koupí, či si ho prostě přitáhnout. Polabský lidový dům byl vždy přizemní. Jeho základem se stal doslova „přenos-

ný“ dřevěný srub. Srubová konstrukce tu byla využívána už od raného středověku a prakticky se až do konce 19. století nezměnila. Teprve pak ustoupily zděným stavbám městského typu. Trámy s tesařsky upravenými hlavicemi nejčastěji „na zámek“, se kladly postupně na sebe bez jakéhokoliv spojovacího materiálu. Objekty se většinou nezapouštěly do země, jen se skládaly na velké ploché kameny umístěné na všech nárožích (podúhelníky) a podsypávaly vhodným vsákovým materiálem, hlavně říčním pískem. Předem však musela být postavena z kamene či cihel ta část domu, kde bylo topeniště s velkým komínem „babou“. Ke spárování mezer mezi trámy se často používala místní jílovitá hlína, smíchaná s řezankou nebo plevami. Vzniklou mazanicí se omazávaly nejen vnitřky domů, ale od počátku 19. století i stěny vnější, aby i roubené domy vypadaly jako zděné. Říkalo se, že jsou „v kožichu“. Kde nebyl dostatek dřeva, stavěly se obytné domy i hospodářské objekty nejdříve z nepálených cihel (místa zvaných bačkory, truple, s příměsí prasečích štětin vepřovice) a od počátku 19. století z cihel pálených. Když byl poblíž dostatek vhodného kamene, zde hlavně opuky, dávala se jí přednost, což se samozřejmě projevovalo i ve větší životnosti stavby.

Došky vystřídaly tašky

Starší valbové střechy od gotiky nahrazovaly podle městských vzorů stavěné střechy sedlové s prkennými štíty. Štítová stěna, obrácená ke komunikaci se stala reprezentativní částí domu a právě na ni se soustředila i veškerá výzdoba. Mnoho domů tak dostalo bohatě zdobené lomenice, klasově skládané z prken s ozdobnými průduchy, zakončené ve vrcholu kabřincem s makovičkou. Zadní lomenice bývaly jen poskládané z hladkých prken a vikýře ke vstupu na půdu po žebříku bychom našli pouze na některých střechách. Ve zdejších teplém kraji mívaly některé chalupy pod předsazeným předním štítem také mělké podsíně nesené ozdobnými sloupky. Ty bývaly nejen ozdobou domu a pro posezení při odpočinku, ale i k provádění různých drobných domácích prací a údržby

pod střechou. Sedlová střecha také podstatně zvýšila půdní prostor pro další místnosti a skladování. Oproti valbové měla tu nevýhodu, že konstrukce této střechy vyžadovala nejen odbornou tesařskou práci, ale i jinou pevnější krytinu. Valbové střechy si totiž lidé snadno pokrývali vlastními silami vlastnoručně vyrobenými dvojitými slaměnými došky z dlouhé žitné slámy. Jen vzácně se na střechách chalup v kombinaci s došky objevily šindele – ty byly určeny hlavně pro panské a církevní stavby. Časem se ale nejčastější krytinou staly tašky. Pálené tašky sice už od 16. století vyrábělo kolem Poděbrad několik panských cihelen, ale pro venkovské stavby byly dlouho příliš nákladné. Ve venkovském prostředí se začaly používat až v souvislosti s protipožárními zařízeními, které vydala Marie Terezie a hlavně pak v druhé polovině 19. století, neboť taková krytina byla podmínkou kvýhodnému pojištění domu. Pokud se týká okenních a dveřních otvorů, i jejich počet a velikost bylo co nejučelnější, mnoha generacemi prověřené. Jediný hlavní vchod do obytné části domu dával pocit bezpečí, okna s okenicemi se nacházela většinou jen ve světnici – do průčelí zdvojená a jedno obrácené do dvora. Do komory, případně do síně, původně stačily jen menší větrací otvory. Stropy všech místností pokrývala prkna nebo kuláče, poskládané na stropní trámy a z izolačních důvodů opatřené nahoře silným hliněným záklopem. Podlahy v celém domě byly zpočátku jen z dusané hlíny, ale poměrně brzy je vystřídaly ve světnici a v komoře podlahy dřevěné, truhlářsky zhotovené do rámu. Jen do síně a kolem topeniště se kladly pálené cihly nebo tenké čtvercové „topinky“.

Život ve světnici

Světnice byla hlavní a dlouho jedinou obytnou místností v domě. Obvykle zaujímal celou šířku stavení a sloužila nejen pro veškerý život rodiny, ale i jako pracovní prostor pro nejrůznější domácí práce (zpracovávání zemědělských produktů, opravy drobného nářadí apod.) a také jako společenská místnost, v níž se zejména v zimě scházeli sousedé na besedy a sousecky a mládež na přásky a draní peří. Ve světnici se jedlo a spali tu rodiče s malými dětmi. V rohu u dveří ze síně stávala zděná pec, u níž se někde postavila výhřevná kamna, později sporák. Do světnice se vcházelo ze síně, jediného vstupního prostoru do celého domu. Někde byla jen úzká, jinde dosahovala rozměru světnice. V zadní části síně pod velkým průlezným komínem se nacházelo hlavní domovní topeniště. Komín se říkávalo „baba“ a v mnoha polabských domech byl uzavřen v malém klenutém prostoru vyděleném ze síně a zvaném černá kuchyň. Do komína odcházel kouř přímo z otevřeného ohniště z ústí pece a několika sopouchů z klenby pece. Před ústím pece bývala zídka zvaná předpecí, na níž se v létě vařilo na otevřeném ohni, pomocí trojnožek. Když bylo vaření přeneseno na sporák do světnice a odstraněny otevřené komíny, ztratila „černá kuchyň“ smysl.

Lidové stavení u silnice ve Velkém Zboží

Mnohde byla přička zrušena k rozšíření síně, kde „černá kuchyň“ přežila do nedávných časů, stávala se z ní prádelna nebo koupelna. Výjimečně bychom našli v síni také poklop, pod nímž se po několika schůdkách sestupovalo do malého klenutého sklípku, chladného prostoru k ukládání mléka. Ze síně se také vstupovalo do komory, jejíž vchod se nacházel zpravidla proti vchodu do světnice. Bývala to prostorná polotemná místnost, osvětlená jen malým okénkem. Její původní určení bylo k uskladnění obilí a zásob, ale časem tu byl ukládán spíše cennější majetek, lepší kusy nábytku, peřiny a šatstvo. Komora sloužila také jako pokoj pro hosty a málokdy v ní byla možnost vytápění. V některých domech komoru v průběhu času rozdělili přičkou a jednu místnost upravili na výměnek pro staré hospodáře.

Ve tvaru podkovy

Zadní větší část domu byla určena pro chov domácích zvířat. Do jednotlivých prostor se vcházelo samostatnými dveřmi přímo ze zápraží. Ve větších usedlostech bývala nejdříve koníma. Mívala dřevěnou podlahu neboli stání, žlab a žebřík. Nechyběla tady truhla na obrok a obyčejně zde na palandě spával čeledín, který měl na starosti koně. Podobné bylo i zařízení chléva pro hovězí dobytek. Někde pokračovala hospodářská část stavení ovčínem. Když byl chov ovcí omezen nebo zrušen, když i pastva hovězího dobytka na obecních pastvinách přestala a bylo třeba krmít dobytek suchou pící, stávaly se z ovcinů řezárny, v nichž se řezanka upravovala pro krmení dobytka ustájeného v chlévě. Na konci hospodářského stavení zpravidla našly své místo ještě kůlny na hospodářské nářadí a chlívky pro vepře s kurníky v podstřeší. Hospodářské zázemí odpovídalo velikosti jednotlivých zemědělských usedlostí. V polabských vesnicích postupně vznikaly větší statky, patřící celolánickým, menší statky nebo chalupy měli pololánici a čtvrtlánici – těch byla na polabském venkově většina a následovali chalupníci a baráčníci, kteří vlastnili jen malou výměru

nebo žádnou. Uspořádání všech hospodářských objektů na vesnici se ustálilo tak, že průměrná usedlost měla obvykle tvar podkovy otevřené k silnici. Proti obytnému stavení se nacházel špýchar s pomocnými budovami a podkova uzavírala kolmo stojící stodola, za níž většinou pokračovala zahrada. Celý areál byl oplocen a v průčelí uzavřeny vraty s brankou. Dvůr býval prostorný a obytné stavení stodola i špýchar byly od sebe vzdáleny nejméně tak, „aby, bylo lze vozem, v nejdelší žebříny ustrojeným, se volně otáčeti“. Nádvorní strana obytného stavení, které lemovalo po celé jeho délce zvýšené kamenné zápraží, bývala obrácena k slunci, aby dvůr snadno vysychal. Poblíž vrat bývala studna s rumpálem, proti vchodu do chléva vyžděné hnojiště a někde měli na dvoře i dolík, kam stékala dešťová voda na zalévání. Zahrady u takové usedlosti byly až tři. Pokud stálo obytné stavení dál od cesty, vznikla před průčelím zahrádka ohraničená plůtkem, ve které si hospodyně pěstovala pro potěšení oblíbené starodávné druhy květin a ozdobné keře. Na zeleninu a koření často ohradila kousek dvora v sousedství špýcharu a větší zahrada za stodolou sloužila jako ovocný sad. Kde se včelařilo, stávaly tam i úly. Ve větších sádech měli i vlastní sušárnu na ovoce a len. Leckde si na dvoře kolem stavení vysazovali také kaštiny, ořechy, lípy či jasan, aby vzrostlé bránily jejich majetek před požárem.

Kámen a cihla

Tak vypadal na konci svého vývoje polabský lidový dům i ve vesnicích v okolí našeho města. Byla v něm skryta moudrost a zkušenosti našich předků, nabývané po celá staletí. To však mělo skončit. První převratnou změnu způsobilo na počátku 19. století postupné rozšiřování ohnivzdorných stavebních materiálů, jakými byly pálené cihly a tašky. Jak jednotlivá dřevěná stavení přirozeně chátrala, nebo byla zničena ohněm, nahrazovaly je stavby kamenné nebo cihlové. V poměrně bohatém Polabí se začínalo s výměnou roubených stodol za větší celozděné nebo pilířové, pak došlo na roubené

chlévy, které dost trpěly při trvalém ustájení dobytka. Zděné špýchary lépe ochránily zásoby obilí a teprve nakonec došlo na přestavbu obytného stavení. Rovněž používání stavebního dřeva vycházelo stále dříve, proto na konstrukční práce se stále více začalo nahrazovat železem. V průběhu 20. století nabral pokrok v zemědělských technikách tak rychlé obrátky, že konec tradičního lidového stavitelství byl nevyhnutelný. Kolektivizace polabského venkova pak přispěla k jeho definitivnímu zániku, a tak si dnes představu o tom, v čem bydleli a jak hospodařili naši předkové, můžeme udělat například v přerovském skanzenu. Sem byly totiž přeneseny i dvě typické roubené chalupy z poděbradského okolí – z nedalekých Chvalovic a Kovanic, postavené na přelomu 18. a 19. století.

Zástavba na předměstích

V samotných Poděbradech byl vývoj lidové architektury trochu odlišný. Zatímco náměstí si po staletí uchovávalo svůj tradiční maloměstský vzhled, obě předměstí připomínala dlouho spíše vesnice. Ještě v 16. století se na nich nacházely jen rozlehlejší zemědělské dvorce – na Nymburském předměstí 19 a na Kostelním 27. V průběhu času k nim přibývaly další usedlosti a předměstí se postupně rozšiřovala při hlavních komunikacích. Na konci 18. století způsobily tereziánské a josefínské reformy s koncem nevolnictví, že do Poděbrad začalo proudit množství venkovanů z okolních vsí, aby se tu natrvalo usadili. V té době vzniká nová poměrně hustá zástavba na Bělidlech, Hrázi, Vínici, Zámostí a hlavně na Nymburském předměstí kolem panského dvora. Všechny stavby jsou přizemní a staví se většinou z nejdostupnějšího materiálu, kterým byly nepálené cihly vepřovice. Rozměry obytných i hospodářských částí domů jsou nepoměrně menší než ve vesnickém prostředí. Na užších parcelách se zpravidla v celé jejich šířce staví obytná část domu okapovou stranou ke komunikaci a v průčelí bývá i asymetricky umístěný velký vjezd do dvora, hospodářskými stavbami hustě obestavěného. Tak na několika místech v Poděbradech vznikly celé souvislé řady zemědělských domů. V souvislosti s proměnou Poděbrad v lázeňské město v průběhu první poloviny 20. století rychle však tato drobná zástavba nenávratně mizí. Jistě jsou v našem městě ještě pamětníci ulice Jandovy, Leninovy a jižní strany Husovy ulice, které byly zbořeny krátce před stavbou základní školy Václava Havla v sedmdesátých letech minulého století.

Středověká nástěnná malba ze zámku

Starý Polabec na konci 19. století